GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT NR 8
BUZĂU
STR. UNIRII, nr 10
Telefon: 0238431041
Email. gppnr8bz@gmail.com

NR……/……./……

DIRECTOR,

AVIZAT,

RESPONSABIL CERC PEDAGOGIC:

PROGRAMA OPTIONAL

Denumirea opționalului : ,,Micii artisti"

Tipul opționalului : la nivelul mai multor arii curriculare

DOMENIUL LIMBĂ ŞI COMUNICARE
DOMENIUL ESTETIC ŞI CREATIV
Grupa: MICA C- ,,Buburuzele"

Durata: un an şcolar (2025- 20256)

Număr de ore : o oră/săptămâna

Propunator: Prof. Toader Ionelia,

AN ȘCOLAR 2025-2026

OPȚIONAL- „Micii artisti”

ARGUMENT:

Fiecare copil este diferit şi special şi are propriile nevoi, fie că este sau nu un copil cu dizabilităţi .Copiii cu cerinţe educative speciale au nevoie doar de o abordare personalizată în ceea ce priveşte demersurile pe care le întreprindem în educaţia lor. A fi creativ înseamnă uneori, a coborî în propriile profunzimi, pentru a reveni apoi cu toată cunoaşterea despre cum putem aşeza în forme concrete imaginile întregului nostru suflet, a viselor noastre, a imaginaţiei. Stimularea imaginaţiei întăreşte personalitatea copilului, el putând astfel să înfrunte mai uşor tot ceea ce îl răneşte, îi face rău.

Artterapia se adresează tuturor celor care lucrează cu copiii şi care doresc să-i cunoască şi să-i ajute să se descopere pe ei şi mediul care îi înconjoară.Tehnicile de terapie creativă, de terapie prin artă, îl ajută pe copil să se înţeleagă pe sine, să se elibereze de anxietăţile acumulate, de tensiuni şi să dezvolte abilităţi de comunicare şi inserţie socială, facilitând elaborarea unor strategii de rezolvare a conflictelor. Exerciţiile de dicţie, mimică, gestică, ritm şi mişcare reprezintă partea introductivă pentru teatru şi dans dar şi un act educaţional terapeutic pentru că:

- ✓ dezvoltă capacitatea de comunicare a copiilor;
- ✓ dezvoltă memoria, imaginaţia, introspecţia, empatia;
- ✓ creează un prilej de însuşire a unor valori morale, estetice şi sociale;
- ✓ oferă copiilor posibilitatea de a conferi mesajului trăirile lor afective;
- ✓ actul artistic este unic, nereproductibil, poartă expresia personalităţii copilului.

Procesului de creaţie îi corespunde un proces mai mult personal, acela de a fi, de a exista, aptitudinea relativă de a crea legături cu celălalt, cu viaţa sa interioară. Referinţele artistice permit de asemenea, “comunicarea” prin intermediul unei tehnici (suport), medierea devine deci limbaj care permite exprimarea, consultarea,iar cadrul şi atmosfera trebuie să-i asigure copilului o “stare de siguranţă”.

Obiectivele pe care ni le-am propus, în cadrul activităţilor de terapie creativă, au fost dezvoltarea creativităţii şi a exprimării sentimentelor. Am constatat că pe lângă creativitate şi comunicare, aproape toţi copiii au avut salturi considerabile şi în plan cognitiv şi afectiv-emoţional.

Roseline Davido, spunea în cartea sa “Descoperiţi-vă copilul prin desen”:

Opţionalul integrează activităţi din domenii experienţiale:

- **DOMENIUL LIMBĂ ŞI COMUNICARE**
- **DOMENIUL ESTETIC ŞI CREATIV**

Obiective cadru

O1. Dezvoltarea capacităţilor de exprimare verbală şi nonverbală a dorinţelor, sentimentelor, trăirilor;
O2. Respectul faţă de sine şi încrederea în sine;
O3. Strategii personale de rezolvare a problemelor şi a conflictelor intra- şi inter-personale;
O4. Spargerea blocajelor emoţionale;
O5. Perfecţionarea capacităţii de autocunoaştere şi autoacceptare;
O6. Dezvoltarea valorilor morale şi spirituale;
O7. Dezvoltarea capacităţilor cognitive (memorie, atenţie, limbaj, gândire etc.) şi a creativităţii;
O8. Eliberarea de tensiuni, anxietăţi acumulate, stres, frustrări şi sentimente negative;
O9. Capacitatea de integrare în grupuri;
O10. Familiarizarea copiilor cu aspecte ale limbajului artistic şi cultivarea expresivităţii vorbirii;
O11. Dezvoltarea gustului estetic şi declanşarea emoţiilor artistice;
O12. Stimularea imaginaţiei, curiozităţii şi potenţialului creativ al copilului.

Obiective de referinţă şi exemple de activităţi de învăţare

1. **Familiarizarea copiilor cu aspecte ale limbajului artistic şi cultivarea expresivităţii vorbirii**
   01 Să audieze texte literare pentru a recepta fluenţa, armonia şu frumuseţea frazei;
   02 Să reproducă independent fragmente sau conţinutul integral al unor texte;
   03 Să interpreteze original rolul unor personaje;
   04 Să respecte intonaţia, accentul, ritmul, pauza, tonul şi nuanţarea vocii în interpretarea rolurilor;
   05 Să folosească limbajul nonverbal şi recitativ.
   Exemple de activităţi de învăţare:
   - ❖ Audiţii;
   - ❖ Exerciţii de identificare a unor modele intonative;
   - ❖ Exerciţii de repovestire;
   - ❖ Exersarea dezvoltării fluenţei şi cursivităţii vorbirii;
   - ❖ Exerciţii şi jocuri de imitaţie a conduitelor verbale ale unor personaje.

2. **Dezvoltarea gustului estetic şi declanşarea emoţiilor artistice**
   01 Să se familiarizeze cu texte în proză şi în versuri;
   02 Să descopere şi să exprime emoţii artistice;
   03 Să manifeste spirit critic în joc şi în interpretarea rolurilor personale şi ale colegilor.
   Exemple de activităţi de învăţare:
   - ❖ Vizionarea unor spectacole de teatru de păpuşi şi teatru pentru copii;
   - ❖ Vizionarea unor filme de desene animate;
   - ❖ Joc de rol-joc de stimulare a unor trăiri afective;
   - ❖ Convorbiri organizate pe grupuri mici, pe baza spectacolelor vizionate;
   - ❖ Comentarea unor scene din poveşti;

- ❖ Interpretarea izolată a unor replici.

3. **Stimularea imaginaţiei, curiozităţii şi potenţialului creativ al copilului**
   01 Să interpreteze roluri din diverse poveşti;
   02 Să-şi imagineze diferite fapte, conduite, expresii ale unor personaje;
   03 Să transpună conţinutul imaginat în jocurile şi rolurile asumate.
   Exemple de activităţi de învăţare:
   - ❖ Dramtizarea unor scene din poveşti;
   - ❖ Joc de rol;
   - ❖ Exerciţii de stimulare a unor conduite verbale şi practic acţionale;
   - ❖ Exerciţii de imitare;
   - ❖ Jocuri de mişcare;
   - ❖ Jocuri de atenţie;
   - ❖ Exerciţii de interpretare artistică;
   - ❖ Jocuri, dramatizări.

COMPETENȚE SPECIFICE:

- ❖ Receptarea de mesaje orale în contexte de comunicare cunoscute
- ❖ Exprimarea de mesaje orale în diverse situaţii de comunicare
- ❖ Dezvoltarea capacităţii de exprimare plastică utilizând materiale, instrumente şi tehnici variat
- ❖ Dezvoltarea sensibilităţii, a imaginaţiei şi a creativităţii artistice

CONŢINUTURI (ASOCIATE COMPETENŢELOR)

- ❖ Materialele de lucru şi folosirea lor
- ❖ Spaţiul natural şi reprezentarea lui plastică
- ❖ Culorile calde şi reci şi amestecurile lor
- ❖ Forme elaborate: - suprafeţe realizate prin tehnica sugestivă a caracteristicilor de culoare aleasă - povestiri prin personificări ale culorilor - ilustrarea atmosferei unor momente din povestirile orei de bază - preluarea semnificaţiei personajelor în culoarea aleasă
- ❖ Noţiuni elementare de compunere a spaţiului plastic

VALORI ŞI ATITUDINI

- ❖ Manifestarea interesului pentru cunoaşterea şi interpretarea operelor de artă plastică şi decorativă.
- ❖ Manifestarea iniţiativei în aprecierea critică a operei de artă, compararea propriului punct de vedere cu părerile celorlalţi.

DOMENII DE DEZVOLTARE:

CAPACITĂȚI ŞI ATITUDINI FAȚĂ DE ÎNVĂŢARE – modul în care copilul se implică într-o activitate de învăţare, modul în care abordează sarcinile şi contextele de învăţare, precum şi la atitudinea sa în interacţiunea cu mediul şi persoanele din jur, în afara deprinderilor şi abilităţilor menţionate în cadrul celorlalte domenii de dezvoltare.

DEZVOLTAREA LIMBAJULUI, A COMUNICĂRII ŞI A PREMISELOR CITIRII ŞI SCRIERII – vizează dezvoltarea limbajului (sub aspectele vocabularului, gramaticii, sintaxei, dar şi a înţelegerii semnificaţiei), a comunicării (cuprinzând abilităţi de ascultare, comunicare orală şi scrisă, nonverbală şi verbală) şi preachiziţiile pentru scris-citit şi însoţeşte dezvoltarea în fiecare dintre celelalte domenii.

DEZVOLTAREA COGNITIVĂ ŞI CUNOAŞTEREA LUMII- definită în termenii abilităţii copilului de a înţelege relaţiile dintre obiecte, fenomene, evenimente şi persoane, dincolo de caracteristicile lor fizice. Domeniul include ablităţile de gîndire logică şi rezolvare de probleme, cunoştinţe elementare matematice ale copilului şi cele referitoare la lume şi mediul înconjurător.

DIMENSIUNI ALE DEZVOLTĂRII:

- Conduită senzorio-motorie, pentru orientarea mișcării
- Curiozitate, interes și inițiativă în învățare
- Finalizarea sarcinilor și a acțiunilor (persistență în activități)
- Activare și manifestare a potențialului creative
- Mesaje orale în contexte de comunicare cunoscute
- Mesaje orale în diverse situaţii de comunicare
- Relații, operații și deducții logice în mediul apropiat
- Caracteristici structurale și funcționale ale lumii înconjurătoare

Tehnici creative utilizate în lucrul cu copilul

1. Desenul şi pictura

Scopul în lucrul cu desenul este de a ajuta copilul să devină conştient de sine şi de existenţa sa în lume. Desenele şi picturile pot fi utilizate în multiple moduri şi cu multiple obiective. Prin desen şi pictură copilul îşi exprimă sentimentele, trăirile, nevoile, se exprimă pe sine însăşi şi îşi descoperă astfel identitatea. Pictura, ca şi desenul, este un joc, un dialog între copil şi adult, este un mijloc de comunicare. În desenul său "povesteşte" grafic, fără ca aceasta să includă în mod necesar şi cuvinte. Desenul copilului este un veritabil limbaj" (Davido).

Desenul rămâne întotdeauna un mod de a descrie povestea care nu poate fi spusă în cuvinte. Culorile, hârtia, creta îl pot stimula pe copil să povestească cele întâmplate, să

scoată la iveală scene din viaţa sa, pe care nu le poate exprima în cuvinte. Povestea desenată de copil relevă foarte clar trăirile, sentimentele copilului.

Dacă prin desen şi pictură în cele mai multe cazuri şcoala încearcă să dezvolte abilităţile de reproducere şi reprezentare a obiectelor, în cadrul atelierelor de tehnici creative încercăm să formăm un limbaj simbolic care nu se concretizează numai prin limbajul verbal ci prin formularea unor senzaţii. Imaginaţia şi creativitatea copilului se vor dezvolta fără constrângeri exterioare. Prin desen şi pictură copilul se eliberează, îşi exprimă atât senzaţiile vechi cât şi pe cele noi, se înţelege şi se transformă.

2. Modelajul

Modelajul în lut, plastilină, cocă de făină şi apă, este o modalitate în care copilul îşi spune povestea atât prin figurinele modelate cât şi prin cuvintele, expresiile verbale care acompaniază activitatea de modelaj a copilului. Exerciţiul cu lut oferă copilului atât o experienţă tactilă, cât şi una kinestezică. La început, copilul ar putea refuza să pună mâna pe lut, deoarece acesta seamănă cu noroiul sau cu nămolul.

În aceste situaţii există o legătură între compulsia copilului de a se murdări şi problemele lui emoţionale. Este bine să nu-i obligăm şi să utilizăm alte materiale înaintea lutului, lutul fiind introdus treptat în joc. În timp, curiozitatea îl va împinge să încerce şi el senzaţiile date de atingerea materialului maleabil. Abia atunci, vom putea începe să lucrăm împreună la transformarea materialului amorf.

3. Colajul

Se realizează prin ataşarea mai multor materiale: hârtie, materiale textile, piele, plastic, imagini din reviste, orice material uşor şi cu o suprafaţă cât de cât plată. Aceste îmbinări se realizează cu un anumit scop, crearea unei imagini, a unui tablou etc. Este o metodă prin care se stimulează creativitatea copilului, dexteritatea manuală, orientarea spaţială, atenţia şi nu în ultimul rând comunicarea.

4.Dramatizarea

Este o tehnică de eliberare a tensiunilor, dar şi de clarificare a propriei stări de confuzie şi durere a copilului care joacă, dă viaţă unui anumit personaj, într-o anumită situaţie. Copilul îşi joacă de fapt propria experienţă cu înţelesurile şi trăirile ei.

Cuvintele, limbajul verbal dau de multe ori ocazia unor neînţelegeri, au o valoare superficială, în timp ce simbolul este înţeles şi asimilat în esenţa sa. O simbolizare are un efect mult mai mare asupra psihicului, iar în lucrul cu copilul impactul şi rezultatele ce decurg din simbolizare sunt considerabile. Putem observa un fenomen foarte interesant: în cazul bâlbâielii, atunci când copilul vorbeşte prin păpuşă sau marionetă, păpuşa vorbeşte adesea fără nici un fel de blocaj.

Punerea în scenă a unui rol atrage atenţia atât asupra limbajului verbal cât şi asupra tuturor gesturilor şi comportamentelor care sugerau o intenţie sau o mişcare internă. Ceea ce nu se poate verbaliza se poate transmite prin gesturi, mimică.

Această tehnică presupune rejucarea unor scene din viaţa participanţilor la joc sau alte scenarii inventate, piese de teatru sau povestiri.

5. Basmele şi povestirile terapeutice

Basmele fac parte din viaţa noastră. Sunt reprezentări ale vieţii în forme fantastice, unde, de obicei, binele învinge răul. Basmele sunt deseori utilizate în terapia copilului şi nu numai. Ele sunt unice ca formă artistică şi literară şi perfect înţelese de copil. Fiecare copil va extrage înţelesuri diferite din basm, în funcţie de nevoile lui, de interesele, dorinţele, aşteptările din acel moment. Basmul este o istorisire în care fiinţe sau obiecte înzestrate cu

forţe supranaturale, reprezentând binele şi răul, luptă pentru sau împotriva fericirii unor personaje.

Basmele ating emoţii universale de bază: dragoste, ură, teamă, furie, singurătate, izolare, lipsă de valoare şi de privare. |n terapie trebuie privit ca un instrument de comunicare, deoarece el creează beneficiarului o bază de identificare, protejându-l. Mesajele pozitive prezentate în basm sunt utile tuturor celor care-l ascultă, mai ales, mesajele de deschidere, de încurajare, de iubire, de dreptate.

Fiecare înţelege lumea după sine însuşi, pentru că există diferite niveluri de cunoaştere. Prin poveste, copilul se confruntă cu probleme prezentate într-o nouă viziune şi cu ajutorul soluţiilor prezentate în poveste, se poate găsi o soluţie pentru ieşirea din blocajul apărut în viaţa personală. Povestea nu e niciodată o soluţie impusă, ci arată o evoluţie posibilă.

6. Marionetele

Orice obiect pe care îl investim cu viaţă poate deveni o marionetă sau o păpuşă. O bucată de cârpă, propria noastră mână sau o bucată de plastilină: iată un personaj care poate vorbi, reacţiona, poate trăi. Crearea unei marionete poate fi o adevărată construcţie sau reconstrucţie a sinelui interior. Am putea astfel păstra viu copilul interior al fiecăruia din noi, iar acest lucru nu e rezervat doar copiilor.

"Sunt prea multe suflete de lemn în jurul nostru, ca să nu iubim bucăţile de lemn cu suflet" (Cocteau).

Rolul pe care îl ocupă marioneta faţa de copil poate fi examinat din două unghiuri:

• copilul este un spectator care percepe senzaţii, care, la rândul lor, vor implica emoţii şi reflecţii;

• copilul este un creator şi un animator care se exprimă prin intermediul teatrului de animaţie.

Când copilul este faţă în faţă cu marioneta putem vorbi despre un exerciţiu de îmbogăţire creativă, prin crearea şi animarea propriilor marionete şi prezentarea acestei realizări nu într-un spectacol, ci ca formă de recompensă şi exprimare a lumii sale interioare într-un cadru familial sau între prieteni. Crearea unei marionete şi realizarea unui spectacol îl va ajuta pe copil să se autoaprecieze şi să işi rafineze gusturile estetice. Jocul şi animarea marionetei stimulează creativitatea.

7. Dansul şi mişcarea creativă

Dansul este o modalitate de exprimare a trăirilor şi, deci, de abordare terapeutică a copilului victimă. Dansul, ca şi desenul sau modelajul, este o modalitate de comunicare care-l face pe copil să se simtă în siguranţă, diminuându-i anxietatea. Este un procedeu prin care ajutăm copilul să-şi recâştige propriul corp, să-şi cunoască mai bine corpul şi să se simtă confortabil în el. Absorbit de dans, copilul îşi poate expune toate sentimentele şi îşi poate lăsa libere resentimentele.

Prin mişcare şi dans lumea interioară a fiecărei persoane devine tangibilă… această tehnică creează un mediu securizant, în care sentimentele pot fi exprimate şi comunicate în siguranţă" (Payne).

Terapia prin dans pleacă de la ideea în care corpul este reprezentarea sinelui, iar sentimentele pe care le are persoana respectivă faţă de propriul corp, şi modul în care îşi utilizează corpul în repaus şi în mişcare, sunt expresia lumii sale interioare.

8. Muzica

Muzicoterapia ,o terapie ce tinde să realizeze mai multe obiective: scăderea anxietăţii, revenirea intereselor şi gustului pentru viaţă, ameliorarea relaţiilor afective, în special, cu cei din jur.

Cele mai cunoscute forme de muzicoterapie sunt:

- *audierea pasivă:* ascultarea anumitor bucăţi muzicale constituite ca o terapie;
- *audierea activă:* ascultarea de bucăţi muzicale şi analizarea sentimentelor provocate de acestea asupra copilului;
- *interpretarea:* copilul interpretează melodii pentru a-şi ameliora anumite stări, probleme de sănătate

Muzica şi bătăile ritmice sunt forme vechi de comunicare şi exprimare. Wagner afirmă că "acolo unde sfârşeşte puterea cuvântului, începe muzica".

Ca şi obiective urmărite putem enumera:

- realizarea unei stări de relaxare, destindere, provocarea unor reacţii emoţionale care pot fi exploatate terapeutic,
- stimularea tuturor elementelor pozitive ale individului,
- ameliorarea relaţiilor de comunicare cu cei din jur,
- stimularea imaginaţiei şi a creativităţii,
- stimularea funcţiilor motorii şi senzoriale diminuate din diferite motive,
- realizarea unei capacităţi de exprimare verbală,
- construirea unor punţi de legătură între indivizi, rezistenţa la stres.

Muzica poate fi utilizată în mai multe moduri. Poate fi ascultată de copil în timp ce desfăşoară alte activităţi. Apoi putem cere copiilor să deseneze linii, umbre, simboluri, culori fiind inspiraţi de muzica pe care o ascultă. Pot fi antrenaţi în mişcare în ritmul muzicii.Muzica stimulează memoria şi poate avea un efect anti-durere. Principala valoare terapeutică a muzicoterapiei rezultă din influenţa sa asupra diferitelor emoţii. De fapt, influenţând anumite emoţii, muzica are capacitatea de a stimula sau diminua anumite funcţii ale organismului (metabolismul, tensiunea şi pulsul, contracţiile musculare, ritmul respirator şi secreţia anumitor hormoni).

Exerciţii practice

a) "Ghemul şi ploaia"

Acest exerciţiu poate fi utilizat în momentul formării unui grup. Copiii unui astfel de grup, de obicei, nu se cunosc. Este un exerciţiu de cunoaştere şi de integrare în grup.

b) "Desenul grupului"

Este un exerciţiu care se poate aplica în etapa de început, de formare a grupului sau în etapa funcţionării acestuia. Copiii care participă la un astfel de exerciţiu se pot cunoaşte în prealabil foarte bine sau pot să se cunoască în timpul acestei activităţi.

c) "Rotaţia desenelor"

Este un exerciţiu care poate declanşa etapa de "furtună" a unui grup deoarece copiii pot fi nemulţumiţi de prestaţia colegilor de grup. Fiecare grup trece printr-o astfel de etapă aşa încât manifestările sunt normale şi le putem gestiona în aşa fel încât să trecem la următoarea etapă, "normarea şi funcţionarea".

d) "Cine sunt eu?"

Este un exerciţiu de autocunoaştere, de dezvoltare a creativităţii şi a capacităţii de exprimare verbală şi nonverbală a sentimentelor, trăirilor.

e) "Desenul sentimentelor"

Este un exerciţiu prin care copiii îşi pot exprima liber sentimentele. Este bine să fie utilizat atunci când copiii se cunosc şi colaborează bine în grup.

f) "Oraşul nostru"

Este un exerciţiu în care imaginaţia şi dexteritatea manuală se îmbină cu exprimarea sentimentelor, a trăirilor şi creativitatea.

g) "Universul meu"

Imaginarea unui spaţiu propriu, cunoaşterea de sine şi stima de sine sunt foarte importante pentru dezvoltarea copilului.

h) "Eu şi monstrul"

Este un exerciţiu de autocunoaştere. Este bine ca toţi copiii care participă la această aplicaţie să se cunoască, să aibă încredere unii în alţii şi mai ales în persoana care conduce grupul. Se porneşte de la premisa că fiecare dintre noi are o parte frumoasă dar şi una urâtă, adică un "monstru" care uneori apare şi ne face o mulţime de probleme.

MODALITĂŢI DE EVALUARE

- - Aprecieri verbale;
- - Autoevaluarea;
- - Expunerea lucrărilor;
- - Participarea la concursuri locale, naţionale;

Bibliografie selectivă

1. Aron Rubin, J., *Art-terapia. Teorie şi tehnică*, Editura Trei, Bucureşti, 2009;
2. Davido, R., *Descoperiţi-vă copilul prin desen*, Editura IMAGE, 1998;
3. Eysenck, H., Eysenck, M., *Descifrarea comportamentului uman*, Editura Teora, Bucureşti, 1998;
4. Filipoi, S., *Basme terapeutice pentru copii şi părinţi*, Fundaţia Culturală Forum, Cluj-Napoca 1998;
5. Gheorghe, D., Mastan, B., *Ghid de bune practici. Tehnici creative*, Editura Vanemonde, Bucureşti, 2005;
6. Hayes, N., Orrell, S., *Introducere în psihologie*, Editura All Educational, Bucureşti, 1997;
7. Winnicott, D., W., *Consultaţia terapeutică a copilului*, Editura Fundaţiei Generaţia, 2002.